

Sør-Fron kommune
Politisk sak

Kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron 2025-2028

Politisk organ
Miljø-, areal- og landbruksutvalg

Møtedato
07.04.2025

Saksnr.
029/25

Saksbehandler:
Bryhn, Konrad Skåravik

JournalpostID:
25/253

Vedlegg:

Forslag til kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron kommune 2025-2028

Kommunedirektørens innstilling:

Med hjemmel i hjorteviltforskriften § 3 vedtar utvalg for miljø, areal og landbruk vedlagte kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron kommune 2025-2028.

Miljø-, areal- og landbruksutvalg 07.04.2025:

Politisk behandling:

MAL - 029/25:

Vedtak (7-0):

Med hjemmel i hjorteviltforskriften § 3 vedtar utvalg for miljø, areal og landbruk vedlagte kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron kommune 2025-2028

Kommunedirektøren i Sør-Fron
Anne Holsbrekken

Bakgrunn:

De gjeldende kommunale retningslinjene for forvaltning av hjortevilt ble vedtatt av formannskapet i 2014 og ble ikke revidert når nye bestandsplaner ble laget i 2019. Nå har administrasjonen laget forslag til nye mål og retningslinjer for den kommende bestandsplanperioden.

I løpet av de siste fire årene har administrasjonen deltatt på årlige møter med administrasjonen fra kommunene og rettighetshaverne på østsiden av Sel og Nord-Fron. Målet med møtene har vært å dele kunnskap og diskutere utfordringer på tvers av kommunegrensene. Et tidlig mål var også å bli enige om felles overordnede mål, retningslinjer og prinsipper for hjorteviltforvaltningen. I januar ble det holdt et møte hvor mål og retningslinjer ble diskutert i fellesskap. Forslaget som nå legges frem, er derfor det samme som i Sel og Nord-Fron kommuner. I tillegg har administrasjonen presentert forslag til mål og retningslinjer på årsmøtet for Østkjølen jaktområde. Når det gjelder Vestsida bestandsplanområde, har styret mottatt forslag til mål og retningslinjer til høring og administrasjonen har hatt dialog med styrets leder.

Vedlagt ligger forslag til kommunale mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltning i Sør-Fron kommune for perioden 2025-2028.

Lovgrunnlag:

I henhold til forskrift om forvaltning av hjortevilt §§ 3 og 4, skal kommunen vedta retningslinjer for hjorteviltforvaltning. Disse gir:

§ 3. Mål for forvaltning av elg, hjort og rådyr

Kommunen skal vedta mål for utviklingen av bestandene av elg, hjort, og rådyr der det er åpnet for jakt på arten(e). Målene skal blant annet ta hensyn til opplysninger om beitegrunnlag, bestandsutvikling, skader på naturmangfold, jord- og skogbruk og omfanget av viltulykker på veg og bane.

§ 4. Interkommunalt samarbeid

Kommunene bør samarbeide om felles mål for hjorteviltbestandene når det er hensiktsmessig å samordne bestandsplanleggingen over kommunegrensene.

Fylkeskommunen kan pålegge kommuner å inngå i et slikt samarbeid hvis det anses som nødvendig for å ivareta bestands- eller samfunnsmessige hensyn på et regionalt nivå.

Landbruksdirektoratet sier blant annet følgende om kommunale retningslinjer:

Det er viktig at de kommunale målene som vedtas er konkrete og etterprøvbare. De bør derfor være realistiske og ha en tidsramme slik at de kan evalueres i forhold til enkle kriterier. Videre er det viktig at kommunenes mål fungerer som tydelige retningslinjer for jaktrettshavere som ønsker å utarbeide en bestandsplan.

Kommunens mål bør utvikles i tett dialog med berørte interesser, blant annet rettighetshaver- og jegerorganisasjoner.

Kommunens plikt til å utarbeide mål innebærer ikke en plikt til å utarbeide en avskytingsprofil for artene i sin kommune. Et slikt ansvar tilligger rettighetshavere som ønsker å søke om å få en bestandsplan godkjent for sitt område, jf. § 15. Kommunen kan likevel utarbeide en veiledende bestandsplan eller avskytingsprofil med tanke på å nå de kommunale målene. Tilsvarende som for målene bør dette skje i dialog med berørte interesser.

Innlandet fylkeskommune, som har et regionalt ansvar for hjorteviltforvaltningen, har presisert at retningslinjene skal være overordna, enkle og etterprøvbare. Det er viktig at retningslinjene ikke blir så detaljerte at rettighetshaverne blir fratatt handlingsrommet sitt.

Vurdering:

Bestandsutvikling for elg:

Tallene i tabellene viser *gjennomsnittet* for forrige planperiode (2019-2024). Forklaring av begrep:

Felt elg pr. jegerdag: Indeks på bestandstetthet.

Sett elg pr. jegerdag: Indeks på bestandstettheten. I 2018 ble registreringsmetoden for sette dyr endret. Det er derfor knyttet noe usikkerhet til hvorvidt jaktlagene har registrert på ny eller gammel metode. Dette må en ta hensyn til når en ser på tallene. Norsk institutt for naturforskning har derfor rådet forvaltningen til å ta i bruk felt elg pr. jegerdag som en annen indeks på bestandstetthet.

Sett ku pr. okse: Indeks på kjønnsraten i bestanden.

Sett kalv pr. ku: Indeks på bestandens produktivitet.

Sett kalv pr. kalvku: Indeks på bestandens tvillingrate.

Østkjølen jaktområde

Planperiode	Felt elg	Felt elg pr. jegerdag	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku
2019-2024	27	0,049	0,33	1,37	0,56	1,10
2014-2018	26	0,049	0,54	1,45	0,59	1,12

Felt elg og felt elg pr. jegerdag har vært konstant i de siste to bestandsplanperiodene, noe som kan indikere en relativt stabil bestand de siste årene. Når det gjelder sett elg pr. jegerdag, ble instruksjonen for måten å registrere på endret i 2018. Tallene er derfor ikke direkte sammenlignbare. Sett ku pr. okse har gått noe ned, mens sett kalv pr. ku og kalv pr. kalvku har vært relativt stabil.

Vestsida bestandsplanområde

Planperiode	Felt elg	Felt elg pr. jegerdag	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku
2019-2024	32	0,085	0,66	1,8	0,73	1,24
2014-2018	27	0,073	0,53	1,74	0,64	1,19

Det har i gjennomsnitt blitt skutt 5 elg mer pr. år i denne bestandsplanperioden kontra den forrige. Felt elg pr. jegerdag og sett elg pr. jegerdag har økt. Det indikerer at bestanden har blitt større. Det har blitt en noe høyere andel ku i bestanden, og kalveproduksjonen har økt noe. Det har også tvillingraten.

Sør-Fron kommune

Planperiode	Felt elg	Felt elg pr. jegerdag	Sett elg pr. jegerdag	Sett ku pr. okse	Sett kalv pr. ku	Sett kalv pr. kalvku
2019-2024	59	0,064	0,46	1,58	0,67	1,19
2014-2018	53	0,059	0,53	1,56	0,60	1,16

Samlet sett for kommunen har felt elg og felt elg pr. jegerdag vært økende. Sett elg har gått ned noe. Sett i sammenheng med den nye registreringsmetoden, kunne en forvente at sett elg hadde økt noe (selv med stabil bestand). Det er derfor ikke samsvar mellom felt elg pr. jegerdag og sett elg pr. jegerdag, og slik sett er det vanskelig å trekke en bestemt konklusjon om utviklingen som har vært på bestandsstørrelse. Sett ku pr. okse og sett kalv pr. kalvku har vært relativt stabil. Sett kalv pr. ku har vært noe økende.

Sør-Fron kommune sine målsetninger for elg i den neste bestandsplanperioden:

Parameter	Status 2019-2024	Mål 2025-2028
Sett elg pr. jegerdag	0,46	< 0,5
Felt elg pr. jegerdag	0,064	0,06
Ku pr. okse	1,58	1,3-1,8
Kalv pr. ku	0,67	> 0,5
Kalv pr. kalvku	1,19	> 1,1
Slaktevekt kalv samlet	60 kg	65 kg
Slaktevekt åringer samlet	114 kg	120 kg

Sør-Fron kommune oppfordrer rettighetshaverne til følgende:

- Ta ut små dyr og spare de store produktive dyrene
- Ta ut dyr i områder med store beiteskader på skog og innmark, samt dyr som oppholder seg nært veg, jernbane og boligfelt

De kommunale målene skal bidra å oppfylle formålet med hjorteviltforskriften. Dette inkluderer å ivareta bestandenes og leveområdenes produktivitet og mangfold, samt legge til rette for en lokal og bærekraftig forvaltning som også tar hensyn til næring og rekreasjon. Forvaltningen skal sørge for at hjorteviltbestanden holdes på et nivå som unngår uakseptable skader og ulemper for andre samfunnsinteresser. Målsetningene oppfyller også hjorteviltforskriftens § 4 om interkommunale samarbeid.

Bestandsutvikling for hjort:

Pga. få antall observasjoner er det ikke hensiktsmessig å benytte seg av de samme parameterne som sett elg statistikken, da det kan gi et uriktig bilde av bestanden. Administrasjonen har derfor valgt å benytte seg av felt hjort.

Felte hjort har økt jevnt siden 2014. I 2014 ble det skutt 14 hjort og i 2024 ble det skutt 27 hjort. Den er nærliggende å tro at den økte avskytingen skyldes at bestanden har økt. Antall jegerdager i Hjorteviltregisteret har gått nedover, og det er derfor lite trolig at den økte avskytingen skyldes økt innsats.

Målet for neste periode er at bestanden ikke skal vokse utover dagens størrelse. For å oppnå dette skal avskytingen i større grad rettes mot hind.

Bestandsutvikling rådyr:

Felte rådyr i Sør-Fron varierer fra år til år, og har i de siste fire årene vært i gjennomsnitt 18 rådyr pr. år. På det meste har det blitt skutt 26 rådyr (2017). I 2023 ble det bare felt 11 rådyr. Det blir felt en klar overvekt av eldre hanndyr og tilsvarende veldig lite eldre hodyr. Rådyrbestanden blir i stor grad påvirket av klima og snømengder om vinteren, samt predasjon fra gaupe og rev. En vinter med mye

snø kan redusere bestanden betraktelig. Rådyrkillinger er utsatt for predasjon fra rev, mens gaupe i tillegg tar voksne dyr. Kommunen vet også at det blir tatt killinger av slåmaskiner under slåttene, uten at vi har noen tall på det. Foruten om naturlige årsaker så blir en del rådyr påkjørt på veg og bane.

I neste bestandsplanperiode skal rettighetshaverne skal ha fokus på et balansert uttak av de ulike alders- og kjønnskategoriene for å sikre en sunn bestand. Rettighetshaverne bør fokusere på å felle dyr som oppholder seg i trafikknære områder over tid.

Fallvilt:

Antall fallvilt i Sør-Fron varierer mellom år. Siden 2019 har antall elg påkjørt i trafikken vært mellom 1-4 dyr, og i gjennomsnitt 3 dyr siden 2014. Når det gjelder påkjørsler av tog så varierer det mellom 0 og 7 dyr pr. år. Gjennomsnitt de siste 10 årene er 2 dyr. I 2023 var det rekord med 7 dyr, mens det i 2024 var 0. I tillegg blir det funnet dyr som er død av sykdom og skade, samt noe elg som går gjennom isen.

Hovedårsaken til fallvilt på rådyr er påkjørsel av på veg samt noe sykdom og skade. Påkjørte rådyr har de siste årene vært mellom 4 og 14. Variasjonen kan skyldes snømengder og bestandsstørrelse.

Mål for ulykker på veg og bane:

- Elg: maksimalt 5 stk.
- Rådyr: maksimalt 15 stk.

Beiteskader:

Mål for beiteskader:

- Furu: beitegrad 30-35 %
- Gran: maksimalt 5 % av plantene er beitet
- Rogn, osp, selje (ROS): beitegrad maksimalt 50 %

Dokumentet inneholder i tillegg en del føringer for hvordan bestandsplanene skal utformes samt en del krav til rapportering.